

beszámítandó minden kivándorló, aki erőltetett, idegbontó, az egészségnek ártalmas munka következtében betegen elnyomortva és synylődve érkezik vissza hazájába, melynek aztán terhére esik.

Északamerika sokkal kedvezőbb feltételek mellett dolgozik, mint mi; látszólag magas munkabérei mellett életveszélyes üzemekben kivándorlóinknak formálisan *vérét veszi*, átengedvén a kivándorlók hazájának a brutális kizsákmányolási rendszer által tönkresilányított munkások gondozását. Ha figyelembe vesszük az Északamerika felé irányuló kivándorlásnak rettenetes hátrányait, úgy a bajok elhárítására a következő parancsoló körülmények azok, melyektől el nem tehinthetünk: Az Északamerikába irányuló kivándorlás megszüntetése, vagy legalább *megszorítása*, egyúttal pedig kényszerítése az észak-amerikai államoknak, hogy *munkásvédelmi törvényeket hozzanak*. Ezek a rendszabályok szükségesek, ha nem akarjuk az északamerikai iparnak reánk nézve lebilincselő hatását saját munkásaink oda-
szállításával fokozni és ha nem akarjuk továbbra is vállalni az északamerikai gyári üzemekben megnyomortított és hazatérésre kényszerített gyári munkások tulságosan magas fentartási költségeit.

Arra a kérdésre pedig, hogy merre irányítsuk kivándorló tömegeinket, csak egy válaszunk lehet. A mezőgazdaság terén Ausztria-Magyarország a népesség folytonos szaporodása következtében sem ma, sem a jövőben, a földnek még legbehatóbb megmunkálása mellett sem mutatkozik kivitelképesnek, iparunk és kereskedelmünk ellenben módfelett rászorul kivitelre és terjeszkedésre. S itt a bölcsesség legelső követelménye, hogy felesleges munkástömegeinket ne ipari államokba, hanem *földmivelő országokba küldjük*. Ezt megfontolva, a tengerentúli államok közül legajánlatosabbak bevándorlási országokul a délamerikai, kizárólag mezőgazdasággal foglalkozó államok. Az ut, melyen kivándorlási politikánknak haladnia kell, hogy államunknak és kivándorlóinknak előnyére váljék, amellyel nem új, Olaszország azt határozottan mintaszerű módon kijelölte, Olaszország helyes kivándorlási politikájából óriási hasznot huz.

Igy különösen Délamerikában alapított *saját gyarmatokat*, melyek egymagukban a kivittl Argentína felé 130 millió lírával emelték. Megtakarított pénzekben Olaszországba kétszer annyi érkezik magából Argentínából, mint az osztrák-magyar munkások egész Északamerikából hazaküldenek. Ez az okos gyarmatosítási és kivándorlási politika a legutóbbi husz év alatt Olaszország pénzügyi helyzetének előre alig sejtett fellendülését eredményezte s a fellendülés az általános jólét gyors növekedését, az ipar, kereskedelem, hajózás rohamos fejlődését és egyúttal a proletár osztály csökkenését vonta maga után.

Hüségeseen adtuk vissza *Hey* kormánytanácsos okfejtését, amelyek valóban megszívlelendők. Az Amerikában pusztuló magyarság ügye megérdemli, hogy vele végre illetékes körök is foglalkozzanak.

Lázas katonai készülődés Szegeden.

A szeptemberi királygyakorlatokra lázas készülődés indult meg Szegeden. A gyakorlatok idejére megalakult a huszadik hadosztály Nikics János altábornagy parancsnokságával, aki már Szegeden időzik. A hadgyakorlatról Szegedről irányítja a sajtót Höhm Miksa lovag vezérkari ezredes. Kedden négyezeröttszáz póttartalékost szállásolnak el külvárosokban.

(Saját tudósítónktól.) A hadgyakorlatok előkészítésére már minden intézkedés megtörtént. *Szegedről irányítják az izgalmas szeptemberi napok előkészítését.* Augusztus elsején megalakult Szegeden a huszadik hadosztály, amelynek Nikics János altábornagy a parancsnoka. Az új hadosztályt két dandár és négy ezred alkotja.

A hadosztály a hadgyakorlatokra alakult, szeptember tizenharmadikán már megszűnik.

A királygyakorlatokat *Mezőhegyes környékén* rendezik ugyan, de a gyakorlatok előkészítésének és irányításának Szeged a központja.

Augusztus 13-án megkezdődik az ezredek átvonulása, amely egy hétig tart. Erre az időre teljesen átalakul a város forgalma. Az átvonuló ezredek nyolc napig Szegeden és a környéken tartózkodnak, a *tisztek részére már kétszáz szobát lefoglaltak a szegedi szállókban.* Az izgalmas napokból tehát Szeged is kiveszi a részét. A szállókban, kávéházakban és vendéglőkben már megindult a munka, hogy a nagy arányban megnövekedett forgalomra készen álljanak. Egy hétig valóságos katonai tábor lesz a város. A külvárosokban már kedden *négyezeröttszáz póttartalékost elszállásolnak.* Némelyik házba husz katonára is jut.

A királygyakorlatok előkészítése tehát óriási mértékben föllendíti Szeged ipari és kereskedelmi forgalmát. A forgalom akadálytalan lebonyolításának az előkészítése nagy gondot igényel, az üzletemberek most egyébről sem beszélnek, mint a hadgyakorlatokról.

A város hatósága már minden intézkedést foganatosított, hogy az ezredek átvonulása és az elszállásolás akadályba ne ütközzék.

A rendkívül nagyjelentőségű ügyről ezeket a részleteket jelenthetjük:

ÚJ HADOSZTÁLY SZEGEDEN.

Nikics János altábornagy, a honvédképzési intézetek főparancsnoka szombaton reggel Szegedre érkezett. Az altábornagy átvette a huszadik hadosztály parancsnokságát, amely augusztus elsején alakult Szegeden. A hadosztály parancsnokságának a városi gimnáziummal szemben levő tiszti pavillonban van az irodája.

Az új hadosztály két dandárból és négy ezredből alakult. A hadosztályba a szegedi és a környékbeli honvéd és közös ezredek tartoznak. Nikics János altábornagy már szombaton délelőtt a parancsnoksági irodában időzött, felülvizsgálta az eddigi intézkedéseket és meghallgatta a referensek előadását. Az altábornagy igen jelentős funkciót végez, a hadosztály kiképzését, a királygya-

korlatokon való szereplését előkészíti. A katonák elszállásolását és ételmezését is felülvizsgálja.

Nikics János altábornagy hadosztályának jelentőséges szerepet szánt a hadvezetőség. Méltó elismerése ez a volt szegedi dandárparancsnok képességeinek, akinek a működését több ízben meglelégedéssel jutalmazta már a hadvezetőség. Néhány évvel ezelőtt helyezték el Szegedről a fővárosba és altábornagyi ranggal kinevezték a honvédképzési intézetek főparancsnokává. A hadgyakorlatokon való szereplése valószínűleg újabb lépést jelent a karrierjében.

Az altábornagy augusztus huszonharmadikáig tartózkodik Szegeden. *Innen a Kisjenő környékén levő Csermőre utazik, ahol a királygyakorlatok ügyében fontos megbeszélést tart a hadvezetőség.* A szegedi ezredek augusztus huszonharmadikán vagy huszonnegyediken indulnak a hadgyakorlatokra.

A SZEGEDI SAJTÓSZOLGÁLAT.

A hadgyakorlaton jelentőséges szerep vár a sajtóra. A hirszolgalat ebben az esetben különös tájékozottságot igényel. A hadvezetőség, mint minden hadgyakorlaton, katonai sajtóirodát létesít, amely pontos részletességgel tájékoztatja a lapok tudósítóit. A sajtóirodának Szeged lesz a központja, innen szállnak tehát szerte az országba a hadgyakorlat eseményei. A sajtóirodának Höhm Miksa vezérkari ezredes a vezetője.

A hadgyakorlatok vezetését egyébként már beosztották és annak az elszállásolásáról is gondoskodtak. A zárógyakorlatokat Ferenc Ferdinánd trónörökös vezeti. A királygyakorlatok vezetésébe szeptember hatodikától tizenharmadikáig Mezőhegyesen tartózkodik. Mezőhegyesen berendezik a gyakorlatokra hivatalos vendégek szállását. A külföldi attaséknak szeptember nyolcadikától egy makói internátusban biztosítanak szállást.

A nagygyakorlatok vezetéséhez beosztották a trónörökös katonai irodáját, *Bardolff* Károly dr vezérkari ezredes vezetésével. A trónörökös irodájában lesznek *Hummel* Károly őrnagy, *Heinz* Ferenc, *Hüttenbrenner* Erik századosok, *Kern* Imre főhadnagy. A gyakorlatvezetésnél teljesít majd parancs-
őrszolgalatot *Károly Ferenc József* királyi herceg, *Künigl* gróf tartalékos főhadnagy, a katonai motórcsapat vezetője és a m. kir. önkéntes autóosztály egy tagja gépkocsikon látják el a parancsértizti szolgálatokat. A trónörökös mellett *Schemua* Balázs vezérkari főnök végzi ezuttal először a technikai vezetés munkáját. A nagygyakorlatoknál mellé van osztva helyettese, *Langer* Rudolf tábornaszernagy és szárnysegéde, *Von Fleck* Herbst százados. A vezérkari főnök közvetlen rendelkezése alá tartozik a hadmiveleti osztály, melynek főnöke *Metzger* József ezredes. A tábori hirszolgalatot *Apollonis* Ferenc százados, a vezérkari telefoniroda főnöke látja el, míg a léghajó felderítő szolgálat vezetője *Uzelac* Emil alezredes, a léghajós osztály parancsnoka. A főhadiszállás parancsnoki teendőit *Grzeczki* Viktor alezredes látja el. Főhadiszállás térparancsnoka *Vandas* Károly, ételmezési tisztje *Kramar* János; a főhadiszállás katonai orvosa *Hofer* Ignác dr, a vezérkarba beosztott törzsorvos. Ételmezési és szállítási osztályok vezetését *Prziborsky*